

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egyes évre	10 kor.
Felgyedőre	6 "
Helyben hához kordva:	
Egyes évre	20 kor.
Felgyedőre	8 "
Vidékre postán szállítva:	
Egyes évre	24 kor.
Felgyedőre	8 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével

Gyártás és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Árpád-utca 3.

A szerkesztőség kérésére visszaküldi
vagy megvásárolja az érkezők.

Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Nyitva minden nap 8 óráig.

NAGYVÁRAD, decz. 11.

Uj gazdasági rendszer.

(K. Ö.) Az uj század uj gazdasági rendszernek fogja megvetni az alapját. A szabad kereskedelmi politika megérett a bukásra és bekövetkezik egy uj gazdasági korszak, mely az elzárkózás politikájára lesz fektetve.

Az átalakulás, bár meglep bennünket a gyors fordulat, nem következik be váratlanul.

A szabad kereskedelmi politikát először az Egyesült-Államok kezdték ki. A Mac Kinley és a Dingley-féle törvényekkel hangosan hirdették az elzárkózás rendszerét. De ennek valami nagy hatása Európa kereskedelmi politikájára nem volt. Részint mivel a kereskedelmi szerződések következtében az államok kereskedelme politikailag meg volt kötve, részint mivel az Egyesült-Államokat úgy tekintették, melyeket nem szabad — európai fogalmak szerint — rendes mértékkel mérnünk.

Jött azonban a második csapás. Anglia, a szabad kereskedelmi politika hazája, ellene nyilatkozott a szabad kereskedelmi politikának. Ugyanis azon a birodalmi konferencián, melyet Chamberlain és a gyarmatok kormányzói tartottak, oly határozatokat hoztak, melyek nemcsak Angliát és a gyarmatokat, hanem az egész világot érdeklik.

Anglia ugyanis szoros gazdasági viszonyba lépett a koloniákkal és kölcsö-

nösen biztosították egymásnak a kedvezményes elbánást a behozatal részére. Anglia ezzel részt ütött a szabad kereskedelmi politikán és az elzárkózás rendszerét kezdeményezi. A gyarmatokkal kereskedelmi szövetséget köt, — kereskedelmi konföderáció, — hogy annál jobban védekezhessék a külföld ellen.

A szabad kereskedelmi politika rendszerére a harmadik csapást Németország mérte. Azok az elvek és törekvések, melyek az uj német vámtarifát jellemzik, a teljes elzárkózás rendszerét jelentik. Szabad kereskedelemről, szabad forgalom árnyéka is eltűnik. Csak az jöhet be az országba, ami a fogyasztás megkönnyítésére szükséges, de az is csak megfelelő ellenszolgáltatások fejében.

Ebben van nagy jelentősége a német autonom vámtarifának és a kereskedelmi szerződéseknek Németország részéről leendő felmondásának.

A szabad kereskedelmi politika hivi természetesen nem győzik eléggé az elzárkózás rendszerének veszélyeit elénk tárni. Különösen a fogyasztók érdekeit hordják a szívükön. Igaz, a szerződéses kereskedelmi politikának az a célja, hogy a fogyasztók olcsóbb fogyasztáshoz jussanak. Csakhogy ezt a célját sohasem érte el.

Ami cél elért, az a fogyasztás megdrágítása volt és csak a közvetítő kereskedelem húzott hasznot belőle. A termelést pedig kizsákmányolta. A gyors közlekedés, hírszolgálat és a börzei intézményekkel kitűnően értett tultermelése-

ket csinálni és az árakat leszorítani. A termelés válságba került, olcsón kellett termelni és a fogyasztás drágán élt. Hogy a forgalmat és a közvetítői hasznot növelje, a legtöbb kedvezményi rendszerrel találta fel, mely közgazdasági nonszensz, mikor oly országnak biztosított vámpolitikai kedvezményeket, melyek nekünk semmi összeköttetésünk. Ennek ránk zudíthatja termelését.

Nem csoda, hogy az államok sutba dobják a szerződéses kereskedelmi politikát és rátérnek az elzárkózás rendszerére, mely a védővamos autonom vámtarifában nyer kifejezést.

Erre van nekünk is szükségünk. Termelésünket kell védenünk, melyet az érvényben levő gazdasági rendszer alatt a kereskedelem épp úgy kizsákmányolt, mint a fogyasztást. Ezzel a rendszerrel azonban nyakig vagyunk. Nekünk arra van szükségünk, hogy nyersterményeinknek ára legyen, hogy a mezőgazdaság boldogulhasson. Nemzeti ipart csak ezen az alapon teremthetünk meg. Tehát agrár vámmal kell védekeznünk a nyerstermények bevitelére ellen.

Meglátjuk, hogy a Széll-kormány mennyiben tudja az autonom vámtarifában az ország gazdasági érdekeit megvédeni.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 60 kr.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Politikai száműzöttek Szibériában.

Angolból ford. Dr. Némethy Gyula.

(Folytatás.)

Végre április első napjaiban egy reggel elérkeztünk Sredni Kolymskba. Dicső nap volt; egyike azon sajtáságos arktikus napoknak, midőn a tiszta fagyos levegő vidámit mint a pezsgő, a havas síkság, zuzmarás erdő, mint a gyémánt csillognak a fénylő napsugárban, föllegtelen ég alatt. De a komor telep látása, a föltámadt szomorú refl xók csakhamar leuyomták a hangulatot, elhomályosították a természet mosolygó ábrázatát, mint mikor tévedésből bár, koporsót hoznak a ragyogó bálterembe.

Képzelnék két sor nyomorult fakunyhót, sárral tapasztva, jég-ablakkal megvilágítva, melyeknek némelyike a napsugártól megolvastva, a hóba esett. E kunyhó-ut a fő utca, melynek végén egy omladozó fatemplom áll tulzsfolt cziinteremmel, másik végén a rendőrök lakása, az egyetlen tisztességes és időálló épület az egész telepen. Képzelnék aztán még vagy husz egyéb házat, még piszkosabba-

kat szanaszéjjel szórva félmériföldnyi területen s akkor előtűnik áll északkeleti Szibériának utolsó »civilizált» telepe: Sredni Kolymsk.

Első pillanatban úgy tűnik fel az egész, mint valami elhagyott hófogó-telep, vagy egy halálos betegségtől elpusztított falu, egyszóval minden, csak nem élőlények tanyája. Egyideig senki sem hederített csengőink hangjára, majd egyszerre bőrökbe burkolt alakok bujtak elő a nyomorúságos kunyhókból s elaszott arcok intettek egy egy sóvár Isten hozottat, míg a falu keresztül a rendőrökökhöz hajtottunk. Itt aztán kunyhókat jelöltek ki részünkre, s mi fölütöttük sátorfáinkat hidegebb és piszkosabb lakásokban, mint a miőkben Yakutsktól kezdve tanyáztunk. Pedig még a mi lakásaink különbek voltak, mint a legtöbb száműzötté.

Ez utóbbiak közül, kiknek száma ekkor egy tucatra rugott, csak kettő volt valódi büntetért számkivetve. Az egyik volt *Akimova* asszony, kinél II. Miklós koronázása alkalmából robbanó szereket találtak, a másik *Zimmermann*, ki bűnrészesnek bizonyult a lodzi ahami gyártelep fölrobbantásában néhány évvel ezelőtt.

A hivatalnokoktól nyert értesülésem szerint a kettő kivételével a többi száműzöttek tényleges részt forradalmi mozgalmakban nem vettek; és valóban legnagyobb részük higgadt, értelmes, mérsékelt politikai nézetű

embernek mutatta magát, akik más országokban a haza javára és fölvirágzására működhetnének. Csak kettő vallott nyiltan anarchista elveket s ezek fiatal egyetemi hallgatók voltak, nem rég érkezettek, akikből inkább azt lehetett volna kinézni, hogy képesek kifosztani egy gyümölcs-öst, mint hogy fenyegetik a trónt. Amennyire azonban én láthattam, ez ugynevezett politikai bűnösök csupán azért lettek e sirhoz hasonló lakhelyre száműzve, mert nyiltan kifejezték véleményüket az alkotmányosság és szó ásszabadság dolgában.

Sredni Kolymsk legsiralmasabb sajátossága talán a hely és környékének romboló behatása az ember lelki életére. A legfeltűnőbb, a mit a néhány évet itt töltött egyénekben tapasztalhatni, a lélek üressége még olyan ember-koél is, akik Európában különféle hivatásban kitűntették magukat. Ezek közül való pl. egy jól ismert lengyel író, (kit nem nevezek meg) s ki három évvel ezelőtt mikor ide jött, belefogott egy történelmi novellába, hogy a számkivetés ólomszárnyú óráin könnyítse. De hat hónap mulva undorral dobta félre a munkát, s egy év mulva az író lelke annyira zihált lón az élet egyhangúságának őrlítő behatása alatt, hogy civilizált helyen fejtgyelet alá került volna. Találkoztam egy híres anatómus professzorral (ki már hat évet töltött itt), s ki egészen közönyösnek mutatkozott az orvosi tudomány újabb felfedezései iránt, habár viszont nagyon érdekelte a párisi zenei élet fejlődése.

* Darkest Siberia and its political exiles. An appeal to civilization. By Harry de Wyndt. Strand Magazine. 1902. December.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 11.

Elnök: gróf Apponyi Albert.

Kisebbségi előterjesztések után rátértek a napirendre, az indemniti folytatólagos tárgyalására.

Uray Imre: Rossz idők járnak. Az országnak állapota olyanok, hogy a szegény nép vándorbotot vesz kezébe, pedig nem a munkás népek kellene kivándorolni, hanem ki kellene telepíteni azokat a proletárokat, kik a miniszteri előszobákban ácsorognak nap-nap után. (Ugy van! a balon.) A mai kormányzat mellett sorvad el a magyar közeposztály is, a nemzet gerince, melynek oka az Ausztriával való közösségben rejlik. (Ugy van! a szélsőbalon.)

A lefolyt 35 év alatt, mióta a mai kormányzati elv uralkodik, csak hanyatlás mutatkozik minden téren.

Milyen az igazság szolgáltatásunk? Drága és bizonytalan. Nagy a nyomorúság. A nép eladja az utolsó hizott disznóját, csak hogy eleget tehessen az adózásnak. Hibás a közigazgatás. Tisza Kálmán kezdte már annak elrontását, mesterségesen rontották lassanként, egyszer a kezét, azután a lábát vágják le, most már nem kell senkinek. És csinálták ezt azért, hogy lassanként egyengessék az utját a centralizációnak.

Felkéri a miniszterelnököt, vessen véget a csendőrség zaklatásainak.

Közvetkedésügyünk míg Baross élt kiváló volt, de halála után a lejtőn halad az. Miért. Mert a tárcza olyan emberek kezébe kerül, akik abszolút nem értenek hozzá. Így azután el lehetett érni a mai eredményt, hogy az államvasutaknak jövedelmük nincs. (Derűtlenség.) Micsoda czímen jutott Láng a kereskedelmi miniszterséghez. Azért, hogy megirt egy könyvet, melyben a közügyet dicsőíti. No az ő falán sohasem fog függeni az arcképe! (Derűtlenség.)

A közoktatásügy is ballábon áll. Nem vitatja, hogy jó, vagy nem jó az államosítás, de államosítsanak ott, ahol szükséges. Hosszasan foglalkozik a felekezeti iskolákkal. Hibáztatja a tanítási rendszert, különösen a középiskolákban. A felsőbb osztályokban nem kellene oly sűrűn buktatni, tessék azt elvégezni az alsóbb osztályokban. (Helyeslés.) De hát persze mindenki hivatalnok akar lenni, az államot nem tekinti másnak, mint tehénnak, melyet hőtlig lehet fejni. (Derűtlenség.) Neveljenek produktív pályákra is. (Helyeslés.)

Attér a közgazdaságra. Mivel érdemelte meg az ország azt, hogy a gazdasági tudósítók tévesen értesítették az idén a termésről a minisztert? E tisztelet egyáltalán helyteleníti. Őt a gazda határozottan állítja, hogy a legutolsó kanasztól az óvári akadémia legelső tanáráig senki sem mondhatja meg a termés eredményét előre. (Helyeslés a szélsőbalon.) A szőlőművelés a nagy terhek miatt nem fejlődhetik. A ruthén népről szólva, nem helyesli az érdeklükben megindított akciót.

Helytelen az a politika, melylyel egy pár svindler becsapta az egész minisztériumot. A munkára kell őket megtanítani, nem az élőkódásra. (Helyeslés.)

Attér a legszomorubb tárczára: a honvédelmi. (Derűtlenség.) A honvédség nem magyar hadsereg, hanem a közönség az ágyutöltelék. Isten őrizzen meg attól, hogy ez a hadsereg egy csatát nyerjen, nincs ugyan rá remény, mert végigvikkaszták már az összes nemzetek.

Elnök: Kérem képviselő ur, ez talán mégis erős kifejezés.

Uray: De ha csatát nyernének, olyan büszkék lennének, hogy nem bírnák velük. Keresztül gázolnának rajtuk. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) A nemzet lojalitásával mindent megtesz az uralkodó családnak. Es viszonzást nem talál érte. Az uralkodó Bécsnek mindent megtesz, épített ottan, szépíti, becézi, nekünk nem tesz semmit. (Ugy van! a szélsőbalon.) A királyi palota építése hasonlít egy példához. Egyik szabolcsi kálvinista templomra ez van vésvé: renováltatta nemes és nemzeti, vitéz és vitézlő Jármí család az eklézsia költségén. A királyi palotát pedig építette az a nemes, nemzeti, vitéz és vitézlő család az ország költségén. (Derűtlenség.)

Sokáig foglalkozhatna még ama bajokkal melyek a lefolyt 35 év alatt felburjánzottak, de azt hiszi, hogy a felsoroltak elegendők arra, hogy a kormány iránti bizalmatlanságát megokolja. Az indemniti nem fogadja el. (Zajos éljenzés és taps a szélsőbalon.)

Vertán Endre: Az indemniti nem fogadja el. — Birálja a közigazgatási állapotokat.

Elnök: Konstatálja, hogy a Ház nem határozatképes, azért az ülést öt perczre felfüggeszti.

Szünet.

Szünet után

Vertán Endre folytatja beszédét. A delegációkkal foglalkozik. Soha nemzeti aspirációkat nem ápol az. Meg kell őrizni velök szemben suverénitásunkat. A delegációk mindig az osztrákoknak kedveznek.

A pragmatika szankcióból kifolyólag fej-

tegeti a közös ügyeket és arra a conclusióra jut, hogy a pragmatika szankcióból nem folyt semmi közügy, de ha még egy lett volna is, hát nem minden törvény örökké tartó. A hadsereget azért tartjuk, hogy Ausztriát megvédjük.

Vertán után **Thaly Kálmán** követeli Rákóczy hamvainak a hazaszállítását.

Osztrák-magyar háóhad Saloniki előtt.

— Goluchowski ultimátuma. —

Bécsből jelentik:

Megszokott dolog, hogy Törökország a külföldiek követeléseit nem fizeti és kötelezettségeinek legfeljebb csak akkor tesz valahogyan eleget, ha flottatüntetéssel vagy egyes kikötők okkupálásával kényszerítették erre.

Konfliktusa támadt most monarchiáknak Törökországgal és nem lehetetlen, hogy néhány hét múlva egy osztrák-magyar hajóraj fog megjelenni a török vizeken, hogy érvényt szerezzen egy osztrák alattvaló követeléseinek.

Az eset előzményei régi keletiek. 1821-ben történt, hogy *Lusa de Florio* kattarói hajóskapitány »Ovidó« nevű hajóját, a török vizeken járván, török kalózok elfogták. A legénységet lemészárolták, Florio kapitányt pedig fogságba vitték. Később a bécsi kormány felszólítására Floriot szabadon bocsátották és hajóját kiadták, de az ogy állapotban volt, hogy egyáltalában nem volt többé használható. Akkor egy vegyes bizottság Florio kapitány kárát 76.000 piasterben állapította meg. A porta akkor azonban ezt az összeget nem fizette ki. Időközben Florio kapitány meghalt.

Az örökösök ismételtén szóvá tették az ügyet a bécsi kormánynál, mely megállapította, hogy a követelés időközben a kamatokkal *egy millió tallerra* növekedett. Az osztrák külügyminisztérium ekkor is megsürgette a dolgot a portánál, de sikertelenül.

Florio unokái újabban egy terjedelmes memorandumot intéztek *Goluchowski* külügyminiszterhez és arra kérték a külügyminisztert, hogy végre valahára lépjen fel erőlyesen a portával szemben, hogy pénzüket megkapják.

Goluchowski a memorandum következtében kezébe vette az ügyet és utasította a

Valóban elmondhatom, hogy hármat kivéve, nem volt teljesen épeszü és normális férfi vagy nő a száműzöttek között. Egy pár év alatt rendszeren gyöngélméjűvé lesznek s a legerősebb lelkük is gyermeké válnak öt hat évi tartózkodás után. »Es miért?« kérdezem. Barátom az ablakhoz lépve rámutatott a szomorú elhagyatott utcára, a nyomorult vityillókra, a befagyott, sötét erdővel szegett folyóra. »Ez, no meg a halálos csönd; nap n p után, esztendő esztendő után nincs egy hang se. Ha az utca közepén megill az ember délbán, zsebórájának ütését is meghallhatja. Gondolja meg Windt úr. En is csak néhány hónapja jöttem, s nekem is csakhamar vagy el kell mennem innen vagy...« s ezzel jelentőségteljesen homlokára mutatott.

A Sredni Kolymsk száműzöttei között uralkodó kór részben fizikai nélkülözések következménye. Ha egy ember politikai indokokból kerül, vagyonát az utolsó kopekig elkobozza az orosz kormány, eltartására pedig megállapított havi összeget utalványoznak. Az összeg a különböző kerületek szerint változik. Verkhoyanskban 16 rubel havonta; Sredni Kolymskban 19, ha ugyan a három rubel, melyet a nagyobb drágaságra tekintettel hozzáadtak, el nem tűnik utközben. Mindkét esetben ez az összeg képtelenül kevés oly helyen, ahol a legszükségesebb élelmi cikkek méreg drágák. Sredni Kolymsk rémséges távolsága miatt a legközelebbi művelt helytől, na meg az utazás

primitív volta következtében. Ottlétünk idején egy font lisztet két rubelért, egy font nyomorult szemét teát kettőért, gyertyát, cukrot ötször annyitért adtak, mint Jakutskban, pedig már ott is meg vannak triplázva az európai árak. A szarvasbőr árak képtelenek, s így a száműzöttek télen a megelésző nyáron fogott halak husára vannak utalva, mely szóvalan és így romlott, elégtelen táplálék. Ez a déhétkezés, este, reggel tea és egy kis kenyér. A cukor annyira luxus cikk, hogy egy darabot vettek fogaik közé, s így nyelték a teát. Ha lakásról és ruháról gondoskodna a kormány még az a nyomorult havi járadék is elég lenne arra, hogy éhen ne vesszenek, de még ez sem áll. Némely száműzöttek ennek következtében oly piszkos és romladozó földel alatt laknak, melyeket még a Yakutok is elhagytak, öltözetük pedig oly silány, oly elégtelen, hogy némelyikük egész télen át nem mer kijönni légvonatos és bűzös kunyhójából.

A politikai foglyok »jobb lakásainak« példája gyanánt szolgáljon Sirajevsky ur háza, egy lengyel uré, kinek személyére mindenkor tisztelettel és rokonszenvenvel emlékezem. Alacsony, agyaggal tapasztott fakunyhó ez, 12 láb magas, s így lapos teteje néhány hüvelykkel a többi lakások fölé emelkedik. 14×10 az egyik szoba mérete, falai durván vágott fahasábbal, talaja vert föld, nedves és persze piszkos, évek szennyétől. Sárgás fény sűrűdött homályosan, még a legragyogóbb napon is az

egyetlen jégablakon át, de eléggé fölfedezte a szoba szennyét piszkát. Néhány kecskelábakra fektetett, szarvasbőrrel bevont deszka alkotja barátom f-kvőhelyét, más deszkák földre könyvekkel írószerekkel asztalát. Strajevsky Varsó egyik kiváló jogásza e nyomorult börtönben töltött el nyolcz évet illetőleg most is ott éli nyomorult világát.

Nyáron át talán tűrhetőbb az élet itt, mint télen, amennyiben a Kolyma folyó hemezség a ha aktól s ehető gyökerek és bogycok található a falut övező erdőben. Lud, kacska s egyéb vad szárnyas van elég tavasszal s mivel tüzelő fegyverek használata nincs tiltva, a különben nyomorultnál nyomorultabb élés kamrába ilyenkor mégis csak kerül valami. Mivel pedig Sredni Kolymsknak van valami kétszáz háromszáz lakosa, köztük szabadon eresztett, földdel megajándékozott rabok, nyáron még munka is akad, s a száműzöttek néhány rubelt kereshetnek halászat, vadászat, favágással. A tél azonban télen kétségbeesésben telik el. Ez utóbbi évszak alatt két posta jő Oroszországból, melyet kozákok hoznak, nyáron azonban Sredni Kolymsk ép úgy el van vágva a világtól, mint valami sziget az óceán közepén, mocsarakkal, sekélyes tavakkal, melyek sok szaz mériföldnyire környezik a falut. A rénszarvas-szán könnyen siklik itt, ha fagy van, de nyáron térdig süped az ember csaknem mindennütt, s így a közlekedés merőben lehetetlenné válik. A nyár nem vidám idő-

monarchia konstantinápolyi nagykövétét, báró *Calice*-t, hogy lépjen fel erélyesen a portánál. Nagykövetségünk az utóbbi időben többször értekezett ebben az ügyben a török külügyminiszterrel, sőt a szultánnál is volt kihallgatáson, de nem tudott kellő eredményt elérni.

Hy körülmények közötti külügyi kormányunk Törökországgal szemben erélyes eljárásra határozta el magát. A legközelebbi napokon *hat első osztályú hadihajóból álló osztrák magyar flotta* fog megjelenni *Saloniki* előtt. Egyidejűleg *Goluchowski* ultimátumot fog át nyújtani a portának, a melyben a követelésnek záros határidő alatt való kiegyenlítését fogja követelni. Ha a porta nem engedne, az osztrák-magyar hajóhad meg fogja szállani a salonikii vámvivatalt és le fogja foglalni ennek bevételét.

Florio örökösei két millió koronát követelnek. Cattaróban az a hír van elterjedve, hogy az osztrák-magyar hajóhad néhány nap múlva Saloniki elé vitorlázik.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

A tegnapi városi közgyűlésnek legérdekesebb tárgya a villamos világításról szóló szabályrendelet volt, azaz hogy még a mai közgyűlés jó részét igénybe veszi ez a dolog, mert tegnap csak a 7-ik §-ig jutott el a törvényhatóság.

Egy sereg interpelláció volt még.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnökölt.

Jelen voltak:

Bozóky Béla, dr. *Hoványi* Géza, dr. *Károly* Irén, *Kaczián* Károly, *Mezey* Mihály, *Nozák* Rezső, *Ováry* Lajos, dr. *Pácz* Sándor, *Szokolay* Tamás, dr. *Várady* Zsigmond, dr. *Altman* Jakab, *Balogh* Döme, *Becakay* Lajos, *Czeplédy* Jeremiás, *Daday* József, *Déry* János, dr. *Grósz* Menyhért, *Mihelfy* Adolf, *Sulyok* István, *Széles* Lajos, dr. *Vucskics* Gyula, *Weisz* Károly, dr. *Dési* Géza, *Domokos* Károly, *Feldmann* Izidor, dr. *Friedländer* Sámuel, *Gábel* Jakab, *Moskovits* Miksa, *Reismann* Mór, *Szmetka* György, *Bartsch* Sándor, dr. *Déry* Ferencz, *Füchsl* Mór, dr. *Gyémánt* Jenő, *Heringh* Sándor, ifj. *Moskovits* Mór, dr. *Moskovits* Miklós, *Moskovits* Miksa,

szak itt napfény vagy virággal, hanem rövid párazatos és fölleges idő. Még szebb napokon is a nap ködfellegesen át világít; esős idő uralkodik, mely alámossa a kunyhókat. Moszkító és homoki legyek sulyosbítják a kellemetlenséget, mert semmi védelem nincs éjjeli nappal e döglétes állatok ellen. Sok a beteg ilyenkor, egy bizonyos lassu láz pusztít, mely a gőzölgő mocsaraktól származik. Gyakori a járvány s a mi látogatásunk idején bímló uralkodott főleg a benszültöttek közt. A hélpoklosság ép oly otthonos itt, mint Közép-Azsiában, míg az oroszok főleg bronchitis és diphtériában szenvednek, a mely sohasem marad ki tavasz közeledtével. Es a nyavalyák a meleg ágyában még sincs kórház, sem rendszeres orvosi segítség. *Miskievitch*, egy fiatal orvostanhallgató, maga is száműzött, szerepelt volna mielőtt orvos, de az orvosi és sebészeti segédeszközök teljes hiánya reménytelenné tette törekvéseit. A régi kórházépület félig romokban állott, ép felében szennyes yakutok laktak.

Azonban van itt egy lelki baj, melytől a mártirok e kis gyarmata jobban retteg, mint akárminő testi kórtól. Ez egy, főleg a nők között pusztító hystéria, mely a hivatalnokokat, száműzötteket, benszültötteket egyaránt fenyegeti, s melytől jobban félnek, mint a haláltól. A roham rendszeren váratlanul jön. Egy eddigelé egészen csöndes józan egyén egyszerre csak elkezd ujjongani, énekelni, táncolni a legalkalmatlanabb időben s ettől kezdve elméje állan-

Munk Jakab, *Müller* Salamon, *Nyiri* György, *Papp* György, *Rendes* Vilmos, *Rothmann* Jakab, *Steiner* M. Albert, *Száhlender* Károly, *Weimann* Béla, *Rimler* Károly, *Bordé* Ferencz, dr. *Istvánffy* István, *Eleméry* Ferencz, *Gerő* Armin, *Komlóssy* József, *Darvassy* Lajos, *Lukács* Odön, *Dús* László, *Tóth* Márton, *Sztarill* János, dr. *Baróthy* Akos, *Hegedüs* Géza, *Jablonszky* Emil, *Ragány* János, *Szűcs* Géza, *Kőszeghy* József.

A közgyűlés megnyitása után a már ismertett polgármesteri havi jelentést olvasták fel. Megemlékezik még a polgárnagy a Gyermek-kórház megnyitásáról, s ezzel kapcsolatosan bejelenti, hogy az orthodox izr. hitközség 2000 koronás alapítványt tett, *Ritók* Zsigmond kir. tábla elnök pedig 200 koronát adományozott a Gyermek-kórházra.

A polgármester jelentését tudomásul vették, s az adományokért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Az interpellációk.

Müller Salamon az iránt interpellálta a polgármestert, hogy a gazdasági tanácsnok nem engedte a Körözséből a jeget szállítani azon indokolással, miszerint előbb a járványkórház és a vágóhid jégkamaráit kell megtölteni. Joga volt-e ehhez. Vagy adják pénzért a Körözs jegét, vagy egyformán járjanak el a polgárokkal szemben.

Balogh Döme a vámkezelésről szóló szabályrendeletet sürgeti. Kéri, hogy még e hónapban rendkívüli közgyűlésben tárgyalják.

Dr. *Grósz* Menyhért felemlítette, hogy az iskolaszék a polgármester elnöklété alatt bizottságot küldött ki, hogy egy memorandumban kérjék a minisztertől az iskolaszék működési körének megszorításáról szóló rendelet hatályon kívül helyezését Nagyváradon. A polgármester mielőbb járjon el ez ügyben.

Várady Zsigmond röviden azt kérdi a polgármestertől, hogy a gázgyárnál a tegnapi robbanás után akarunk-e alapos vizsgálatot tartani az iránt, hogy hasonló, vagy még nagyobb veszély ki van-e zárva? Ha nincs, milyen óvintézkedéseket tesznek. — A másik kérdését a mezőtelegi olajgyár érdekében tette. O nem osztja, hogy olyan veszélyt okoz a gyár. Ezért kérdi, hogy szándékozik-e személyes tapasztalatok útján meggyőződést szerezni a polgármester, s tisztázni a panaszt.

Dr. *Sarkadi* Lajos a kőfaragó-utcai csatornaépítés munkájára kér felvilágosítást.

Rimler Károly válaszolt az interpellációkra. *Komlóssy* tanácsos előbb lefoglalta a Körözs jegét, mint *Müller* Salamon, s napszámokkal hizlaltatta a jeget. Ezért ott nem engedte meg a jégvágást. — A vámszabályzatot még csak november 27-én tárgyalta a vámbizottság. A munka nagy, s azért nem hozhatta most be a közgyűlésbe. — Hogy az iskolaszék egy bizottság elnökévé választotta, csak a lapokból tudja. Senki erről nem értesítette. — A gázgyár ügyében a legszigorubb vizsgálatot indította. — A Körözs megfertőzése tárgyában a folyó hó 23-án lesz a tárgyalás. Az eredményről jelentést tesz.

A kőfaragó-utcai csatornaépítés ügyében *Kőszeghy* József főmérnök válaszolt. Az építés teljesen jó s az ő utasításai szerint történt. — A gázgyárnál újabb veszély nincs. A robbanást a nagy hideg okozta.

A válaszokat tudomásul vették.

A város szervezeti szabályzatának átdolgozása tárgyában egy bizottságot alakítottak: a polgármester elnöklété alatt *Hiatky* Endre, dr. *Hoványi* Géza, dr. *Molnár* Iure, *Szokolay* Tamás, *Mihelfy* Adolf, dr. *Dési* Géza, dr. *Moskovits* József, *Rádl* Odön, dr. *Várady* Zsigmond és dr. *Stocker* József tagokból.

A közigazgatási bizottságból kilépő öt tag helyére *Mihelfy* Adolf, dr. *Hoványi* Géza, *Rádl* Odön, dr. *Berkovits* Ferencz és *Szokolay* Tamás tagokat választották.

A községi iskolaszék tagjai közül *Hegyesi* Márton kilépett, dr. *Baróthy* Akos t. főorvos hivatalból lett tagja az iskolaszéknek s *Kröger* Viktor elhált. Az így megüresedett 3 helyre *Novotny* S. Alfonz, dr. *Nagy* Géza és dr. *Adorján* Armin választottak iskolaszéki tagokul. Ez alkalomból *Hegyesi* Mártonnak az iskolák fejlesztése körül szerzett érdemeiért jegyzőkönyvi köszönetet mondott a közgyűlés.

Moskovits A. és fia czég a Kommandánsréten 9 hold területet óhajt a várostól, a gyár kibővítése céljára.

A jövő havi közgyűlésre javasolta a tanács kitűzni, de többen erősen szólaltak fel az eladás ellen, mire kiadták az ügyet véleményezésre a jogügyi és gazdasági szakközlettségnek.

A villamos mű szabályrendelete.

A közgyűlés legérdekesebb pontja: a villamos világítási szabályrendelet következt ezután, a melyet általánosságban minden vitánélkül elfogadtak.

A részletes tárgyalás.

Ezután a szabályrendelet részletes tárgyalásába kezdtek.

Az 1. §-t vita nélkül elfogadták.

A 2. § kimondja, hogy a villamos világítás és erőátvitel kizárólagos joga Nagyvárad városáé.

Rendes Vilmos kifogásolja ezt, mert megbénítaná új gyártelepek keletkezését, ha ezek saját szükségletükre sem rendezhetnének be gyárunkban villamos telepet.

Dr. *Sarkadi* Lajos szintén kifogásolja a szabályzat ilyen rendelkezését. Csak az eladásra mondják ki a kizárólagosság jogát. Indítványozza, hogy a §-t akként módosítsák, hogy más, mint a város, csak a saját ipari céljaira termelhet villamos áramot.

Steiner M. Albert h ilyesli, hogy a kizárólagosság jogát tartsa magának a város. Ha jön valaki ipartelepítést létesíteni, a villamos erőtermelést engedélyezheti a város.

Dr. *Moskovits* József a kizárólagosságnál az egyéni szabadság korlátozását látja. Feltű a vállalatokat s ezért indítványozza, hogy a nagyiparnak telepén joga legyen saját céljaira villamárámot termelni.

Mihelfy Adolf más véleményben van. A városnak saját érdeke ellen volna, ha a kizárólagos jogot kiadná a kezéből. Egyes esetekben határozhat a törvényhatóság a felett, hogy ipartelepnek villamos erő termelésére engedélyt ad.

dóan zavarodott lesz. Sajátságos phasisa e titokteljes baja az, midőn a beteg ellenállhatatlan ösztöntől kergetve mindent utánoz, amit más mond vagy tesz.

Ez a különös betegség ismeretlen más szibériai telepeken, s a tűrhetetlen klímának, környezetnek tulajdonítható, valamint a last not least a földi pokol örök csöndjének és egyhangúságának. Ez a betegség lényegében véve helyi természetűnek látszik, amennyiben pl. egy *Sredni* Kolymskban lakó hivatalnok leánya kigyógyult belőle, alig hogy átvitték *Yakutskba*. Ellenben akik kénytelenek itt maradni, előbb-utóbb gyógyíthatatlan betegek lesznek. *Miskievitch* véleménye szerint e baj a gondolkozó tehetség teljes télen-égből származik, amely idővel valóságos győtrelemmé válik minden művelt elmére nézve.

Több módja van e baj gyógyításának. Például ha akárminő szellemi munkáról gondoskodnak a kormány, még ha nem is volna hálás munka, az újítás nagy öröme válnék a száműzötteknek. De a hatóságok úgy látszik, e szellemi apathiát ép úgy büntetésnek tekintik, mint a testi nélkülözést. Néhány évvel ezelőtt megengedte a kormány, hogy a száműzöttek a lakosság csemetéit oktathassák s akkor életük sokkal tűrhetőbb volt. Azonban nemsokára újabb rendelet érkezett *Sz.-Pétervárról*, nem tudni, mi okból, mely eltiltotta ezt az ugynevezett »kiváltságot«.

(Vége köv.)

Dr. Gróss Menyhért abszurdumnak tartaná, hogy senki ne termelhesse a saját céljaira villamos áramot. Hagyják ki az egész 2. §-t.

Szokolay Tamás is amellett érvel, hogy nem lehet eltüntetni senkit attól, miszerint saját céljaira készítsen villamos áramot.

Dr. Kurlánicz Ede fejtegeti, hogy az egész számítás a kizárólagosságon nyugszik. Ha ezt kiadja a város kezéből, sokat rá kell fizetni a villamos telepre.

Rimler Károly polgármester: Szeretettel, a város iránti jóindulattal kell a villamos mű ügyét körülvenni, mert ha azt nem tesszük, akkor dobjuk oda idegen vállalkozónak. A 2. §-t jól megfontolták, de védeni kell a várost a kijátszások ellen. Sok példa van. Méltányos esetekben a város adhat engedélyt egyes keletkező ipartelepeknek.

Bordé Ferencz módosítványt terjeszt be: Esetről esetre az ipartelepeknek saját használatára szükséges áram termelésére a város ad engedélyt.

Dr. Várady Zsigmond csak két kérdést tesz a 2. § értelmét illetően: Kell-e a rendes gyári telep engedélyen kívül a várostól külön engedélyt kérni a saját részére szükséges villamóram termelésére? — A második kérdése: Magánosok a saját lakásukon rendezhetnek-e be villamos világítást?

Rimler Károly az első kérdésre kijelenti, hogy az engedélyt a várostól kell kérni. A magánlakásokban sem szabad a világítást be rendezni.

Dr. Sarkadi Lajos a szabályzatba még azt is bevétenni kéri, hogy a kizárólagossági jog csak az erős áramra vonatkozik.

Szokolay Tamás: Azt mondják ki, hogy eladási joga csak a városnak legyen. A lakásán azonban akárki készíthet magának villamos világítást. A gyárakat sem lehet eltüntetni, hogy ha saját részükre állítják elő a villamóramot.

A vita ezen szakasznál befejeztévé, a közgyűlés többsége az eredeti 2. §-t leszavazta s kimondotta, hogy úgy az ipartelepeknek a saját részükre szükséges villamos erőre, mint magánosoknak saját világítására esetről-esetre a várostól kell engedélyt kérni.

A 3. §-ból 3. és 4. bekezdést kihagyták.

Az 5. szakasz akként szól, hogy a felügyelőbizottságnak az elnöke a polgármester, tagjai 5 tanácsstag és 5 törvényhatósági bizottsági tag.

Többen megtámadták ezt a szakaszt, s egyesek azt kívánták, hogy a tanács tagjainak ne legyen szavazati joguk, míg mások 10 törvényhatósági tag bevételét kívánták.

A közgyűlés a felügyelő-bizottságot 5 tanácsstag és 10 törvényhatósági tagból alakítja meg s a tanácsstagoknak meghagyta a szavazati jogot.

A 7. §-nál azon módosítást tette a közgyűlés, hogy a felügyelő bizottság határozata ellen nem a tanácshoz, hanem a közgyűléshez lehet felelkezni.

Az idő előre haladván, a szabályzat még hátralévő §§-ait és a többi tárgyakat ma, pénteken tárgyalják.

Az új Sztarill ház a Brémer-téren.

Valóságos látványossága Váradnak az a könnyed becses kis tündérpalota, melyben tegnap nyílt meg egy kissé kedvezőtlen auspiciumok között Stern Hermaon új kávéháza. A lakók ugyan már hetekkel ezelőtt beköltöztek a kétemeletes bérházba, de amennyiben a kávéház, a dolog természeténél fogva a legművészebb belső helyisége, most emlékeztök meg az egész épületről.

Az épület szépezzeti jelentősége abban áll, hogy a Brémer-tér színház-oldalát befejezi, pendantja lévén az új Bazár épület Brémer-téri frontjának. A szép színház e két épülettel együtt immár tökéletes építészeti képet ad, melynek arányai minden tekintetben kielégítők, harmonikusak.

A Sztarill ház azonban modern, keletiesen magyaros stílusával, könnyed tagoltságával, eredeti formáival természetesen nemcsak messze tulszárnyalja a Bazár épület konvencionális modoru frontját, hanem magával a szép kis színházzal is versenyre kel, s határozottan azt a kíváncságot ébreszti a szemlélőben, vajha a színház jobb oldalán, a Bazár épület helyén is egy a Sztarill palotához hasonló épület ékeskednék. Ez esetben a színház vonal oly építészeti képet adna, melynek párját kellene keresni a vidéken.

A Sztarill palota maga Várad egyik legzebb, ha ugyan nem legszebb bérháza. A Lechner-féle magyaros stílusban épült s így már stílus szempontjából is nevezetesség. Két keskeny homlokzata a Brémer-térre és a postautczára néz, a sarkon kecses nyílt oszlopos toronykával, melynek indiai motívumai magyaros diszítésekkel harmonikus egészzé olvadnak össze. A két homlokzat két emeletes, de ezeken kívül egy félemelet is van a földszint fölött, ott, ahol nincs kávéház, mert az utóbbi a félmeletet is magába foglalja.

A kávéház a Brémer-térre néz a színház egyik oldalhomlokzatával párhuzamosan. A kávéház belseje, melynek két ugynevezett hajója van, a melyeket karcsu oszlopok választanak el egymástól, méltó versenytársa a Royalnak, csak hogy míg ez gazdag rokokó stílusban pompázik, az új kávéház egészen modern stílusban van megalkotva. A diszítés rendkívül diszkrét és mégis pompás, olajzöldre fénymázolt jávorfaburkolattal és butorzattal, és rendkívüli gyöngéd világos zöld színhangulatu falfestéssel. A kávéház egyik keskenyebb falát egészen tükör borítja, mely kétszer akkorának tünteti föl a helyiséget, mint a minő valóban. A pompás csillárok gázra és villanyra egyaránt be vannak rendezve.

Az épület külső kiképzésének egy főnevezetessége sajátos tagolása, mely az aránylag csekély tér legraffnáltabb kihasználásával van összekapcsolva. Az emelet egyes részei ugyanis erkélyszerűen kiugranak az utca vonalán túl, akárcsak a középkori házak fölülszélésedő emeletei, a ki nem ugró részeken pedig nyílt erkélyek futnak végig, akárcsak a párisi bérházakon. Ez a sajátos szerkezet teszi oly könnyűvé, kecsessé a kis palotát.

A derék építészek szívéből gratulálunk!

Dr. N. Gy.

Vizsgálat a gázgyárban.

— Saját tudósítónktól. —

Hogy mily pusztítást okozott a szerda éjjeli gázrobbanás, egészében csak tegnap reggel volt megállapítható.

Már kora reggel óta záródokoltak a kíváncsiak a Rózsa-utczába, a hol meglepő pusztulás képe tárul eléjük. Az egész utca telve cseréptörmelékkel.

A gyártelep keleti végében roskadozó, füstös falak hirdetik a robbanás közvetlen színhelyét.

Itt volt a gáztisztító készülék, mely levegőbe repítette az épület egész tetőzetét. Az itt levő helyiségek teljesen elpusztultak s a közvetlen szomszédságban levő fűtőház falai is összeropedeztek s vasfedél szerkezete anyyira összerongálódott, hogy csak foltokban maradtak a cseréptető maradványai. Az üvegablakok mind összezsúva s törmelékük az utcán hever. Sőt a környékbeli házak ablakai is bezúva meredeznek.

Csodálatos, hogy ily nagy rombolás da-

czára az előállító gépek nagy részben épek maradtak úgy, hogy a gyár folytathatja akadálytalanul üzemét.

Reggel 8 órakor megjelent a helyszínén a hivatalos vizsgáló bizottság is s beható vizsgálat alá vette az egész gyártelepet. E bizottság tagjai Pozsonyi László kir. kerületi iparfelügyelő, Kőszeghy József v. főmérnök, s a gyár részéről mint szakértő Sztarill Ferencz építész.

A vizsgálat folyamán kiderült, hogy a gyár avult felszerelése folytán a tisztító készülékek primitív szerkezete is részben okozója lehetett a robbanásnak. Főleg pedig az, hogy a tisztító készülékek összekötő csövei a szabadba vezetnek s a mostani 13° R hidegben a csövekben lecsapódott folyadékok megfagytak s ennek következtében a tisztító szekrényben oly nagy feszítő erő lépett föl, hogy a tömitő vizet kinyomta s ez a gázkiömlés közvetlen okául szolgált.

Az ekként kiömlött gáz az egész helyiséget sűrűn betöltötte. Minthogy pedig a gáztisztító helyiség és a szomszédos órahelyiség közötti padozat alatt egy 225 cm.-nyi nyílás találtatott és megállapított, hogy az óramű helyiségben egy gázláng égett — a szakértők valószínűnek tartják, hogy a kiömlött gáz az említett nyíláson átszivárogva, az óramű helyiség égő lángjától meggyuladt és felrobbant.

E vélemény nagy valószínűsége mellett bizonyít azon körülmény is, hogy a robbanás nyomait az óramű helyisége is mutatja.

A bizottság ezután megállapította, hogy a gázgyár az üzemet zavartalanul folytathatja. A szakértők véleményéhez képest a főkapitány mindjárt a vizsgálat befejeztével több rendbeli óvintézkedés megtételére utasította a gázgyár vezetőjét. Amennyiben pedig a gyárnak szakszerű kezelése tekintetben főkapitány kifogásait lát fennforogni, ez irányban való intézkedés céljából a kir. ker. iparfelügyelőt sürgős véleményadásra felhívja. Megemlítendő, hogy egy könnyen bekövetkezhetett nagyobb szerencsétlenség megakadályozása Kovács Károly fűtőéberségének és a vész pillanatában megtartott különös lélekjelenlétének köszönhető, amennyiben közvetlen a robbanás után, az öt fenyegető veszély dacára gyorsan behatolt a robbanás színhelyére és ott a gázvezető főcső váltóját elzárta.

Megnyugtató a két sebesült állapota. Kovács Károly és Jenei Imre fűtők csak könnyű sérüléseket szenvedtek a lehulló törmelékektől.

Itt említjük meg egyszersmind azt is, hogy a robbanás következtében a környékbeli háztulajdonosok és a hadapródiskola a tegnapi nap folyamán beadványt intéztek a városhoz, melyben a gázgyár kitelepítését kérik a város belterületéről.

UJDONSAGOK.

A nagy-szalontai képviselőválasztás.

— Saját tudósítónktól. —

A nagy-szalontai választókerület tegnap választott új képviselőt az elhunyt Balogh László helyébe.

Nagy-Szalonta már kora reggel szokatlan mozzalmas képet nyújtott. Az utcákat zászóval és cigány zenével járták be a különböző jelöltek kortesei.

A választás elnöke **Márton István** volt, a ki egyttal az első szavazatszedő küldöttségnek elnöke is. A második szavazatszedő küldöttség elnöke **Czeplédy Imre** ügyvéd volt.

A szavazás a nagy-szalontai városháza nagytermében folyt le. A szavazás, minthogy Sarkad község késelt, csak az első szavazatszedő küldöttség előtt kezdődött.

A nagy-szalontai választók szavaztak először és pedig sorshuzás útján először a Halász-pártiak.

A szavazás eredménye délelőtt 11 órakor a következő volt:

Balogh Mihály	284
Halász Lajos	74.

Délután 3 órakor így állott a szavazatok aránya:

Balogh Mihály	640
Halász Lajos	303.

A választási elnök este 5 órára tüzte ki a zárórát, 6 órakor pedig az eredményt hirdette ki, mely szerint a beadott 1397 szavazatból kapott

Balogh Mihály	875
Halász Lajos	508
Mezőfi Vilmos	14

szavazatot, és így **353** általános szavazattöbbséggel **Balogh Mihályt** választották meg a nagy-szalontai kerület képviselőjévé.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy azt mielőbb rendezni sziveskedjenek.

* A párbajellenes mozgalom örvendetesen terjed országsherte. Szolnokon, Győrött, Szombathelyen s még az ország számos városában, köztük Budapesten hármass akciós folytatás is (Bourbon herceg agitációja folytán az arisztokraták, a Békeszövetség tagjai és a nagyváradi párbajellenes liga fővárosi aláírói) alakulóban vannak a párbajellenes ligák. A nagyváradi szövetséghez tegnap érkezett levél az orsz. békeszövetségtől **Vámbéry Armin** és **Günther Antal** aláírásával, melyben értesítik a szövetséget, hogy Günther Antal vasárnap Nagyváradra érkezik s a párbajellenes mozgalom stádiumáról személyes tapasztalatokat kíván szerezni a Békeszövetség részére. Erre tekintettel dr. **Hoványi Géza** és **Nagy Ferenc** ez uton korik fel a párbajellenes szövetség végrehajtó bizottságának tagjait, sziveskedjenek **vasárnap este hat órakor** a Kereskedelmi Csarnok külön helyiségében zárt tanácskozásra megjelenni.

* Karácsonyi vásár az árvák javára. A karácsonyi nagyvásárra a következő újabb adományok érkeztek be, és pedig: **Kabdebő Sándor** földbirtokos 2 zsák lisztet, br. **Königsvarter Hermann** 20 drb. nyulat, gróf **Zichy Tivadar** orsz. magy. nagykövet Münchenből 20 üveg diószegei bort s nyerepménytárgyak bevásárlására 20 koronát, **Sanka Irma** 136 drb. karácsonyfára való papircsokrot, dr. **Gyémánt Jenőné** 2 kl. diót és 2 kl. olasz gesztenyét küldött be. Készpénzben, melyen a rendezőség nyerepménytárgyakat fog vásárolni: **Schöpfung Agostonné** 5 koronát, **Reisman Mór** 10 koronát, özv. **Brányiné** 4 koronát, **Srada Gyuláné** szül. **Dégenfeld grófné** 10 koronát, **Hranyiczky Karolyné** 6 koronát, dr. **Kovácsné Gall Margit** 5 koronát, **Gyalokay Jenő** 5 koronát, a vásárt rendező női választmány elnöknője, özv. **Des Echerolles Kruspér Sandorné** kezéhez. Ismételten felkéri a vásárt rendező női választmány a nemes szívű embereket, hogy a jótékony cél érdekében hozzák meg az adózatot s a szegény városi árvák javára küldjenek be minél több nyerepménytárgyat, hogy így

a vásár sikere biztosítva legyen. A szülők, kik karácsonykor sok szép dolgot vásárolnak be gyermekeik örömére, gondoljanak az apátlan, anyátlan árvákra is s a karácsonyfára szánt összegből félretéve, egy bizonyos részt juttassanak a vásár céljaira.

* Veszett kutya a megyében. Biharmegye Asszonyvásár községében nagy rémületet okozott a napokban egy veszett kutya. Végig száguldozta a község összes utcáit, melyekről csakhamar futva menekültek a járókelők a veszett eb láttára. Egy áldozata azonban mégis van a veszett kutyának, egy kis leánya, a 14 éves **Osorba Róza**, kit több helyen, karján lábán megmárt. Ezenkívül egy disznót s több kutyát sebesített meg marakodás közben. Az ebet lebunkóztók, s a falu összes kutyáit vesztégár alatt tartják. A megmárt kis lánykát szülei felszállították Budapestre, a Pasteur intézetbe.

* Megégett 48-as honvéd főhadnagy. Borzalmas esetről értesít bennünket asszonyvásári tudósítónk. Régebb idő óta lakik Asszonyvásáron **Váry József** 80 éves aggastyán, — ki vitével végigküzdötte az övédelmi harcot, melyben vitézsége elismerésül főhadnagyi rangot nyert — egyetlen leányával **Váry Ilonával**. Az öreg Váry már évekkel ezelőtt erőt veit az aggkorral járó gyengeség, ugyanynyira, hogy ágyát egy pillanatra sem hagyhatta el. Az öreg betege alatti leánya, **Ilona** ápolta hűségesen, s ő végezte a házi teendőket is. Tegnapelőtt Váry leszállt ágyáról, hogy a kialvófélben levő tüze fátyot tegyen, e közben az elgyengült járni nem tudó aggastyán elbukott, fehérszeműje meggyuladt. A szerencsétlen öreg pillanat alatt eleven fátyává változott. Segíteni magán nem tudott. Ott fetrengett a kályha előtt, teljesen lángborolva. Szerencsére leánya abban a perczben hazatért, s vizes pokróczba burkolta atyját, s elejét vette a nagyobb veszélynek. Az öreg Váry súlyos égési sebeket szenvedett, alig gyógyul ki sebeiből. Az eset nagy részvétet keltett a községben.

* Törvényhatóságok mozgalma a párbaj ellen. A »Gy. H.—p.« jelentése szerint a jövő héten országos mozgalom fog megindulni Győr város törvényhatósági bizottságából. Az eziránt való indítványt **Mihákovits Tivadar** dr. kir. közjegyző nyújtotta be, s az így szól:

Mondja ki a Tekintetes Közgyűlés, hogy elérkezettnek látja az időt, miképp a párbaj ellen tekintélyének egész súlyával fellépjen, e kárhuzatos intézményt nem tartja a sértett becsület helyreállítására alkalmas eszközknek, az országban is megindult párbajellenes mozgalmak örömmel üdvözli s ilyennek társadalmi uton városunkban megindítását kívánatosnak tartja, — egyttal pedig elhatározza, hogy felir a törvényhozáshoz, hogy a büntető-törvénykönyv novelláris módosítása útján törölje el a párbaj, mint kivételes vétségre vonatkozó összes szakaszokat s utasítsa az igazságügyi kormányt, hogy sürgősen terjeszsen a törvényhozás elé oly törvényjavaslatot, mely a párbajt a közönség-s büntettek közé sorozza, kapcsolatosan és egyidőre oly külön, a rágalmozások és becsületsértések kérdésében itélkező bíróságot és gyorsan torló eljárást állít fel, mely a sértésnek megfelelő megtorlásáról a sértettet biztosítja. Keresse meg egyttal a Tek. Törvényhatóság az összes társ-törvényhatóságokat, hogy hasonló szellemű felirattal sürgősen járuljanak a törvényhozás elé.

A törvényhatóságoknak e mozgalma igen alkalmas eszköz lesz s hisszük, hogy a párbajellenes mozgalom így hamar sikerre fog vezetni.

* Jótékonyezélu előadás. F. hó 21-én és 22-én nagyszabású látványosság színhelye lesz a színház. Nagyvárad előkelő társadalmának bevonásával özv. **Des Echerolles Kruspér Karolyné** védnöksége alatt fényes előképeket, gyönyörű rokokó-táncokat és zeneszámokat fognak a két napon a Szigligeti-színházban bemutatni. Az est tiszta jövedelmét a városi árva-

ház, a gyermekórház és a Főúr Kereszt javára fogják fordítani; a rendezés nehéz munkáját pedig dr. **Dobay Sándor** vállalta magára. Ebben a tárgyban a közreműködők ma d. u. 3 órakor a Szigligeti-színház buffé-termében összejövetelt tartanak.

* Az orosz czár **Svengálja**. Pár hónap alatt világhírű lett dr. **Philipp**, akiről az a hír kapott szárnyra, hogy teljesen uralkodik a czár fölött, a kit hipnotikus mutatóványával kerített hálózába. Philipp személye szerfölött titokzatos, valójában azt sem tudják róla, milyen származásu és mi a foglalkozása. De bizonyos az, hogy legtöbb nevével kapcsolatos hír a fantázia szülötte. Legtöbbjét most illetékes helyről megczafolják. Az ifju czárné legutóbb sokat szomorkodott, s rossz kedvének az az érthető oka, hogy nincs fiugyermek. De a rossz kedv nem melanchólia, valamint a czár érdeklődése a hipnotizmus iránt nem mánia, hanem egy gyógykura, melynek segítségével Philipp dr., a czár angol származásu orvosa, az uralkodó rheumáját gyógyítja. A spiritizmusról szóló hír merőben valótlanság. A péterváriak véleménye szerint a trónörökös állapotáról is téves híreket kolportáltak, — mert az ifju nagyherceg egészséges, kitűnő katona s naphosszat test-edző sporttal, lovaglással, lawn-tenis-szel, evezéssel, vitorlázással foglalkozik. Hogy az ellentmondó híresztelésekből mi az igaz, azt nagyon bajos volna megállapítani. Philippről különben azt is mondják, hogy a czár már eltávolította udvarából, mert egyes nagyhercegnőkre rendkívül befolyást gyakorolt.

Igazságszolgáltatás.

A szentjobbi adóhátralék.

A mult év októberében nagy visszahatást keltett Szent-Jobbon a jegyzői basáskodás.

A jegyzői lak építése óriási terheket rótt a község lakosságára, a mit még egy éven át csak elviseltek, de mikor a második évre is 12% közköltőt vetettek ki a népre, a nép fellázadt. Ugyanis a bíró október 20-án népgyűlést hívott össze, melyen figyelmeztette a lakosságot, hogyha az év végéig a 2000 korona hátrány be nem folyna, állami végrehajtót kénytelen kérni. Erre egyes igaztók nagy hangu felszólalására lázongani kezdett a tömeg. Majd **Dugován István**, **Osváth Sándor**, **Biczó János** többed magával a jegyzőt vonták felelősségre, hogy hová fordította a mult évi befizetett pótdótdót, s mikor a jegyző, hivatkozva arra, hogy a számadások a vármegyén vannak, — s a számadást megtagadta; fenyegetésekkel támadtak rá.

Az elégedetlenek magatartása fenyegető kezdett lenni, s az előjárók jónak látták a menekülést. Ezután a néptanács határozatokat hozott, s **Dugován István** kilencz társával az előjáróság iránti bizalmatlanságát kifejezendő lepecsételte a község ház összes ajtait. A nép illetlen erőszakos intézkedése természetesen vizsgálatot provokált, amint meg is ejtett a főszolgabíró.

A vizsgálat kiderítette, hogy a kilencz szentjobbi ember erőszakosan kényszerítette az előjáróságot visszavonulására. E miatt ültek tegnap a kir. törvényszék előtt.

A tegnapi nap hosszas tanukihallgatásokkal telt el, s csak késő este került sor a vád és védelem előterjesztésére. Itéletre későn került sor.

Esti 7 órakor hirdette ki a kir. törvényszék az ítéletet a szentjobbi parasztok tiltakozása ügyében.

A törvényszék mind a kilenczüket felmentette.

A költségeket az államkincstár viseli.

EGYESÜLETEK.

A koldusápoló egyesület gyűlése.

A Szent László fimenedékház és koldusápoló egyesület választmánya tegnap csütörtökön délután öt órakor az egyesület helyiségében ülést tartott, melyen *Palotay* László praelatus apátkanonok elnökelete alatt jelen voltak:

Fetser Antal alelnök, dr. Molnár Imre, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, Böszörményi Géza, dr. Vucskics Gyula, Makucz Ernő és Halász Gyula. *Palotay* László elnök a gyűlést megnyitván, üdvözlö a megjelent választmányi tagokat, jelentést tesz, mely szerint a fimenedékházban jelenleg 33 gyermek, a koldusápolóban 8 férfi, 14 asszony van elhelyezve. Örömmel jelenti be a jelentés kapcsán, hogy *Vinkler* József káptalani helynök 100 koronát küldött karácsonyi ajándékkul. Dr. *Hoványi* Gyula pénztárnok az 1903-ik évi költségeloirányzatot terjesztette elő. A jövő évre mind a bevételt, mind pedig a kiadást 15017 korona 49 fillérben állapították meg.

Ezzel a gyűlés az elnök elítélésével véget ért.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Péntek: Velencei kalmár. (Mátray Béla vendégszereplése.)

Szombat: Karácsony (premier, Mátray Béla vendégszereplése.)

Vasárnap: délután Goldstein Számi, este Tiszt urak a zárdában.

Tiszt urak a zárdában. A régi, kedves operett ma sem vesztett bájából, sőt arról győződött meg ismét, hogy régen kedvesebb és jobb operettek irtak, mint a minőket ma visznek színpadra. Valószínű azonban, hogy régebben a színészek is jobbak voltak, legalább jobban tudtak énekelni. Mert mit ér a gyönyörű bariton, a milyennel *Pintér* dicsekedhetik, ha az énekszámok hatásos végét egy hatásosan félrecsuszott hanggal vágja ki? Szerencse, hogy játékában csupa ötlet és humor ragyogott s feledtette az ének némi sántikálásait. Az első felvonásban *Perényi* valósággal meglepett biztos, jó énekével. Azt pedig mondanunk sem kell, hogy a két szubrett, *Amon* Margit és *Rédei* Szidi ismét zajos tapásokat kaptak.

Új darabok. A színházban a *»Niobe«* operett, *Echegaray* drámája a *»Halálcsönd«*, s a *»Kereszt felében«* című látványos darab premierjeire készülnek *»Niobe«* és a *»Halálcsönd«* már legközelebb színe kerülnek.

Mátray Béla vendégszereplése. Ma pénteken este lép föl először a Szigligeti-színház vendége, *Mátray* B. Béla. *Mátray* Béla régi jeles művész ember s nagyon érdemes alakja a magyar színészvilágnak: Kolozsvárról jő Nagyváradra. Kolozsváron is vendégszerepelt pár estén s a kritika az őszinte elismerés sőt elragadtatás hangjain emlékszik meg a művésztől. Főként *Shylockját* dicsérik nagyon a lapok. Ebben a szerepben mutatkozik be ma este *Mátray* Béla. Holnap szombaton a *»Karácsony«* darab premierjén lép föl. Ezenek a darabnak *Mátray* Béla a szerzője s ő fogja benne játszani a főszerepet.

Vasárnapi előadások. Vasárnap délután *»Goldstein Számi«* körül színe a színházban. Este másodszer játszik a fölfrissített *»Tiszturak a zárdában«* című operettet.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 85.

Bérlet 70. sz.

Ma pénteken, 1902. december 12-én:

A velencei kalmár.

Tragédia.

SZEMELYEK:

A velencei Doge	— — —	Bognár J.
Marokkói herceg) Portia kérő	Szatbmáry Arpád
Arragoniai herceg		Deésy Alfréd
Antonio, velencei kalmár	—	Kovács Lajos
Bassenio, barátja	— — —	Szarvasi Sándor
Gratiano) Antonio és Basanio barátai	Tóth Elek
Salarino		Perényi
Shylock, zsidó	— — —	Mátray B. Béla
Lancelot Gobbo, Shylock szolgája	— — —	Bécei Gyula
Portia, gazdag urnő	— — —	László Irén
Merrisa, kísértőnője	— — —	H. Novák Irén
Jessica, Shylock leánya	— — —	E. Kovács Mariska

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Szőnye 1 frt 50 kr. Kórszék 1 frt 20 kr., Támlaszék, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. u. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztámyítás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szombaton, december 13-án:

Karácsony.

Színmű.

MULATSÁG.

A tisztí estélyekről a multkor közölt hírnökbe sajtóhiba csuszott be; a februári bál u. i. nem 8-án, hanem 7-én, szombaton fog megtartatni.

Közönség köre.

Válasz a Friss Ujságnak.

A következő sorokat vettük a kir. kath. jogakadémia zeneegyesületének rendezőségétől a Nagyvárad Friss Ujság támadására vonatkozólag:

A *»Friss Ujság«* tegnapi számában megjelent egyesületünk hangversenyének programját kísérő kommentárja a következő megjegyzéseink vannak:

A cikk minden szavából olyannyira kitűnik az egyesületünk és vezetője iránti tehetetlen ellenszenv, hogy a benne foglalt állítások valótlanágára már magában véve ez a körülmény is éltünk világot vet. A józanul ítélő közönség, mely sohasem fog hitelt adni egy fiatal egyesület tönkretetését és egy köziszteletben álló zenetanár lejáratását célzó kifakadásnak, előre is tudjuk, hogy a mi részünkön van, de a megtartandó hangverseny, — erős a meggyőződésünk — fényes csáfolat lesz a cikkíró ur sima szavakba bujtatott rosszakaratu kommentárjának.

Hogy a mi egyesületünk nem egy hiányos vonós zenekar, azt bizonyítani fogja a hangverseny 1-ső száma, melyet tisztán egyesületünk tagjai fognak előadni. A symphonia előadásához pedig kénytelenek voltunk onnan venni fuvó hangszereket, ahonnan tudunk. — Bennünket az a cél vezetett, hogy a közönségnek legyen alkalma valahára egy symphoniát teljes zenekartól hallani. Ezért pedig csak elismerést, nem pedig gáncsot érdemlünk.

A jogakadémia zeneegyesülete.

NYILTTÉR.

Szabott árak!

Karácsonyi és ujévi ajándékok legalkalmasabb bevásárlási helye!

China-ezüstgyári raktár

néven új, fényes, régi szükségét pótló üzlet nyílt meg Nagyváradon, a

BÉMEB-TÉREN,

(Lukács aranyműves eddigi helyiségében).

A »CHINA-EZÜST GYÁRI RAKTÁR«-ban

művészi kivitelben és meglepően jutányos áron kaphatók a legmodernebb china-ezüst cikkek, leg-hirnevesebb elsőrangú gyárakból. Ezek a cikkek ma már alig nélkülözhetők az uri házakban s jutányos áruknál fogva a legalkalmasabbaknak bizonyultak a háztartásban. A legelőkelőbb ilyenmű gyárak remekei vannak felhalmozva a Nagyváradon most létesült china-ezüst raktárban, melynek megtekintésére felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét. 70.

TÁVIRATOK.

A király betegsége.

Bécs, decz. 11. (Saját tud. távirata.) A király közvetlen környezetéből kiszivárgott a hír, hogy ő felségén könnyebb-fajta operáció végrehajtása vált szükségessé, — ami szerencsésen sikerült. Az operáció okáról még eddig nem sikerült tudomást szereznünk.

Kitüntetett tudósok.

Stockholm, decz. 11. Az 1902. évre szóló négy nagy Nobel-díjat ma este osztották ki a király és királyi család több tagja jelenlétében. A díjakat Ross Ronald dr. liverpooli tanár (gyógytudományok), Fischer Emil berlini tanár (vegyészet), Lorentz Leydoni és Zeeman amsterdami tanárok (fizika) két részre osztva és Mommsen Tivadar berlini tanár (irodalom) kapták. Ross, Fischer és Lorentz tanárok jelen voltak, Zeeman és Mommsent pedig a német-alföldi illetőleg német követ képviselte. A jelen volt kitüntetett tudósoknak a király nagyszámú közönség lelkes tüntetése között adta át a pénzbeli jutalmat, az oklevelet és a nagy arany Nobel-éremet. (M. T. I.)

A tisztviselők fizetésrendezése.

Budapest, decz. 11. (Saj. tud. táv.)

A Magyarország irja, hogy a tisztviselők fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatot mindeddig azért nem terjesztette a kormány a ház elé, mert a tanárok fizetésénél a közoktatásügyi és a pénzügy-miniszter között éles nézet eltérés me-

rült föl, melyet mind ez ideig nem sikerült eloszlatni. A pénzügyminisztérium leghatározottabban ellenzi, hogy a középiskolai tanárookra ugyanazon relacio alkalmaztassék, mint a többi állami tisztviselőkre, míg *Wlassics* ragaszkodik propositiojához.

A tápéi választás.

Tápé, decz. 11. A pártok felvonulása reggel 8 órakor kezdődött. A dermesztő hideg daczára a választók nagy számban érkeztek. A felvonulás a legnagyobb rendben kezdődött és még mindig tart. A választási elnök pont 8 órakor rendelte el a szavazást. A választásra jogosultak száma mintegy 1900 és községként következésképpen oszlanak meg: Dorozsma 730, Kistelek 307, Horgos 276, Sándorfalva 129, Tápé 90, Algyő 64, Sövényháza 105. Ezenkívül Szegeden és Szegvár községében mintegy 130-an bírnak választási jogosultsággal. Eddig leszavazott összesen 79 választó. Rohonczy Gedeo szabadelvűpártira 56-an, Kelemen Béla Kossuth-pártira 23-an szavaztak.

Tápé, decz. 11. Délben Rohonczynek 217, Kelemennek 93, Lilinnek 5 szavazata volt. A Pallavicini uradalom emberei, a melyek mind szabadelvűpártiak, már leszavaztak. Kistelek és Dorozsma kizárólag Kelemené. (M. T. I.)

Tápé, decz. 11. (Saj. tud. táv.) Erős küzdelem után *Kelemen* Béla független-ségi párti győzött 320 szavazattöbbséggel.

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik. 158

— Ö római jellemű ember, azt tudom, de ha valaki véletlenül besugná a hercegnek a tervet, talán a saját jószántából is megadná az engedelmet.

— Eszeágában sincs. A herceg felelős az egész köztársaság sorsáért. Olyan fontos nemzeti érdekek foglalják el most, hogy ilyen magándolgozók nem is érdekelhetik. De ha — amit semmi körülmények között sem hiszek — a herceg szabadságot adna is, még akkor se volna joga a tábor elhagyni, mivel első kötelességünk szerencsétlen hazánkat megvédelmeznünk.

— Azt én is tudom; tudom és ismerem és ismertem is mindig a haza iránti kötelességet. Hát maradjon a tervem csak tervnek, azt se bánom. Kű ő ben, az igazat megvallva, ugy se mennék sokra addig, míg a gazoknak a hatalmát meg nem törjük. Majd ha leverjük és szétszórjuk őket, ha az életüknek a mentésével törődhetnek már csak, akkor bátran mehetünk közéjük. Csak ott lenne már a segítség zöme, mert itt halálra búsuljuk magunkat. Ha a mi hercegünk volna még a fővezér, már régen tovább mentünk volna, de úgy látszik, hogy Domokos herceg szeret gyakran megpihenni, mert még most sincs itt.

— Három nap múlva itt kell lennie.

— Adja az Isten, hogy mielőbb itt legyen!

E pillanatban nyitott az ajtó és Skrzetuski lépett be. A fájdalom elfájtotta, az arca dermesztően hideg és nyugodt volt. A fiatal, de komoly és szigorú tekintet különös, megindító látvány volt, a halál se változtathatott volna már sokat e hideg arcon. A szakalia megrögt, hollóifekete hajából pedig fehér szálak csillogtak elő. Barátai magokba fejtették bántukat, hogy észre ne vegye. Mégis uralkodott az érzelmen, felülről nyugodt volt s a szolgálatban még buzgóbb, mint előbb.

— A te szerencsétlenségedről beszélgetünk éppen, amely a miénk is, szöjt Sagloba, mert hiszen Isten a tanunk, hogy nem tudunk meg-

vigasztalódni. Felesleges érzélgés volna, ha csak a busulásban segitenénk neked, elhatároztuk tehát, hogy ha kell, akár a vérünk árán is kimentjük a szegény leányt a fogságból, ha ugyan életben találjuk.

— Isten jutalmazzon meg benneteket!

— Veled akarunk menni, akár Chmielnickij táborába is! szöjt Wolodyjovskij, nyugtalanul nézve barátjára.

— Isten fizesse meg, ismételte Skrzetuski.

— Tudjuk, szöjt Sagloba, hogy megesküdöttél, hogy élve vagy halva, de megtalálod. Mi tehát készek vagyunk, ha kell, még ma...

Skrzetnski a padra ült, szeméit a földre szegezte és nem válaszolt. Sagloba eztúy csak zokogtatta.

Lemondott volna a leányról? Akkor az örög segítsen neki! Látom, hogy nincs ezen a világon se hála, se jó emlékezet. De majd akadnak mások, akik meg fogják a lányt menteni. Erős a hitem, hogy így lesz, még mielőtt a lelkem kihelne.

A szobában siri csönd honolt, csak néha hangzott föl a Longinus sóhajtása.

Wolodyjovskij Skrzetuskihoz lépett s megrázta a vállánál.

— Honnét jöttél?

— A hercegtől.

— Hoztál-e hírt?

— Az éjjel portyázni megyek.

— Messzire?

— Jarmolinig, ha az ut szabad.

Wolodyjovskij Saglobára tekintett, azonnal megértették egymást.

— Jarmolin Bar irányában van — morgogta Sagloba.

— Mi veled megyünk. Szeress engedelmet és tudd meg, hogy a herceg nem szánt-e neked, egyéb küldetést?

— Ugy hát együtt megyünk. En nekem még valami kérdeznivalóm van.

— Nekünk is — szöjt Sagloba.

Felkeltek és elmentek. A herceg szállása meglehetősen távol volt, a tábor tulsó oldalán. Az első szobát teljesen megtöltötték a különböző csapatok tisztjei, mert az ország minden részéből ideözönlöttek a katonák, hogy szolgálataikat a hercegnek felajánlják.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— a Tőzsde tőzsi eredeti távirata. —

Értéktőzsde

Budapest, decz. 11.

Osztrák hitel	62 --
Magyar hitel	697 --
Alamvasut	647 50
Rimamuróvi	465 --
Magyar jelölés	464 50
Salgótarjáni	
Wagon-kölcsön	

Határidők

Budapest, decz. 11.

Buza októberre	7 78
Buza áprilisa	5 82
Tengeri	6 71
Rozs okt.	6 89
Zab ápr.	11 90
Kaposzta, repce, kukor.	

Hivatalos árfolyamok

a budapesti köz- és értéktőzsde 1902. decz. 11-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120 85
Magyar koronajárdék	97 80
Magyar vasut kölcsön aranyban 4,5%	
Magyar vasut kölcsön ezüstben 2,5%	
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	
Magyar földművelésügyi kötvény 4%	98 --
Italiárai jog megváltási kötvény	100 --
Horvát-szlávönföldtelehermentési kötvény	98 --
Magyar tengeri sorsjegyek-kölcsön	199 --
Tengeri sorsjegyek-kölcsön	156 75
Osztrák járdék papirban	100 75
Osztrák járdék papirban	100 50
Osztrák járdék aranyban	120 50
Osztrák korona járdék	100 2
Osztrák államsorsjegyek	151 00
Tengeri sorsjegyek-kölcsön	15 50
Osztrák magyar bank részvény	701 50
Magyar hitelbankrészvény	679 50
Osztrák hitelintézet részvény	1 07
Párisi visita	117 05
20 frankos arany (Napoleon'dor)	

Németbirodalmi márka	283.40
Londoni visita	95.25
20 márkás arany	28.48

A szerkesztőasztal felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Belépési felhívás!

a filléres

TAKARÉK ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET

IV. évtársulatába.

A Filléres Takarékszövetkezet 1903. év január 1-én új évtársulatot nyit.

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — hetenként kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi s kiki tetszésszerinti számban jegyezhet üzletrészeket.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kisebbszerű hetenként ismétlődő betétek által a vagyongyűjtést lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok befizetések arányában olcsó kamatláb mellett kölcsönöket kaphassanak.

A beiratások a *Leszámítoló és Jelző logbank helyiségében (Bémer-tér Lévay-palota)* eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesítendők.

A vidéki beiratkozók a befizetéseket a postatakarékpénztár útján díjmentesen teljesíthetik.

A beiratkozásnál üzletrészenként 10 fillér beiratási díj fizetendő.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

Nagyvárad, 1902. október hó. 48

„FILLÉRES“

takarék és segélyszövetkezet.

A lejárt évtársulat minden 20 fillér heti befizetés után 31 K. 20 fill. tőkét és 2 K. 60 fill. osztalékot fizetett készpénzben.

Legszebb karácsonyi ajándék 76

MERCURBANK

karácsonyi sorsjegycsoportja.

250,000 kor. nyerhető.

1 Jótékonyezélu államsorsjegy ára	4.— korona
1 Józsv-sorsjegy	10.50
1 negyed osztályosorsjáték	8.—
	22.50 korona.

A három együtt csak 20 korona.

Megrendelések postautalványon

MERCURBANK Budapest (Mercurpalota), IV., Váci-utca 37.

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehető.

Ertekezhetni a *Nagyvárad Takarékpénztárnál.*

FLEGMAN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér

FLEGMAN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér

Igen tisztelt vevőim!

Szives tudomására hozom, hogy az alant felsorolt cikkeket

e hó végéig tetemesen leszállított árakban árusítom.

Néhány ezer méter fekete
és színes selyemmaradék 50 krtól feljebb

Színes és fekete ruha-
szövetek 20 » »

Francia himzett batisztok 35 » »

Az összes raktáron levő Tennis-posztó,
szövet és selyemblousok 1.— frttól felj.
Barchet, posztó, cloth és se-
lyem alsószoknyák 1.50 » »
Szörme-Collierek, karmantyuk 1.50 » »

Diszövök és csattok félárban.

Továbbá értesitem a n. é. közönséget, hogy

kész női és leány-felöltő raktáram

dusan van felszerelve és hogy e cikkeket is a rendes áraknál jóval olcsóbban bocsátom áruba. — Tisztelettel

Flegman Ármin Nagyvárad, Bémer-tér.

Tennis flanel
szép kivitelben
16 kr.

Színes mosó
barchettek
17 krtól.

Különösen figyelemre méltó!
**Az ujonnan berendezett női- és gyer-
mek confectio raktár.**
Dús választék. **Eredeti modellek.**

Fekete és szí-
nes blous sely-
mek legújabb
kivitelben
60 krtól 4 frtig.

Alkalmi vétel
férfi gallér mig
a készlet tart
10 kr.

Fehér zsinór és
pique barchetek
óriási választékban
25—90 krig.

Francia delai-
nek 39 krtól.
Valódi prágai
keztvük 88 kr.

Vaszon fehér és
asztalneműek
elismert legelő-
nyösebb árakban

Egy hat sze-
mélyes teríték
asztalkendőkkal
120.

1 veg vaszon
3.90—100 frtig.

Valódi rumburgi,
Irhoni és
creas vásznak,
Schroll siffonok
nagy választék-
ban.

Mennyasszonyi
kelengyék
r-mek kivitelben
készítünk
5000 frtig.

**Karácsonyi és újévi nagy-
vásár!!**

Wallerstein Fülöp Fiai cégénél

Fiók üzlet:

Debreczen.

Nagyvárad, Bémer-tér.

Fiók üzlet:

Kisvárd.

Ajánlja a közeledő karácsonyi és újévi alkalomra **legalkal-
masabb ajándékkul**, óriási mennyiségben

szövet- és selyemmaradékokat,

mindennemű divatárukat **mélyen leszállított árakban.**

Különösen figyelemre méltó!

az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.

Dus választék.

338

Eredeti modellek.

Óriási választék
angol női divat
kelmékekben gyö-
nyörű kivitelben

Francia gyapju
flanelek, blous
és pongvolákak.

Férfi ingek leg-
jutányosabb
árakban, készlet
20 kr.

Csödtömegtől
vásárolt minden-
nemű férfi szöve-
tek rendkívül
előnyös árakban.

Szőnyeg, függöny
ágyterítők, flanel
takarók a leg-
nagyobb választékban.

Futó szőnyegek
18 krtól
3 frt 50 krig.

Erődítő szőnye-
gek **2 frttól**
200 frtig.